

Siegfried Lenz'in Almanca Dersi Adlı Eserinde 2. Dünya Savaşı'ndan Sonra Kadının Toplumdaki Yeri

The Place of Women in Society After World War II in Siegfried Lenz's "German Lesson"

Araştırma Makalesi / Research Article

Sevinj ALİYEVA*, Nurhan ULUÇ**

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Alman Dili ve Edebiyatı ABD, Sakarya, Türkiye, e-posta: sevinjaliyeva1987@gmail.com, ORCID: 0009-0006-0345-099X

** Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, Sakarya, Türkiye, e-posta: nhayirli@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2424-6879

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı'ndan sağ kurtulan Alman kadınları genellikle ülkeyi enkazın altından çıkararak uzun kadın kuyruklarının tanıdık görüntüleri ile karakterize edilir. Ancak Almanya'nın yeniden inşasına olan katkıları, ülkenin fiziksel olarak yeniden inşa edilmesinin çok daha ötesine uzanmaktadır. Ailelerinin ve kendilerinin hayatta kalması için onlardan beklenen fedakarlıklar çok büyük olmuştur. Savaş sırasında ailelerinden geriye kalanları bir arada tutma sorumluluğu onlardaydı ve savaş sonrasında da onları hayatta tutma görevini üstlenmişlerdir. Almanya birçok açıdan yok edilmiş durumdaydı ve ülke kendini yeniden inşa etmeye ve savaşın neden olduğu yıkımla yüzleşmeye çalışırken, halkı da hayatlarını sürdürmeye çalışmak zorunda kalmıştı. Kadınlar, ailelerinin hayatlarında normallik duygusunu yeniden tesis etmeye yönelik bu girişimin ön saflarında yer almışlardır. Bunu yaparken de savaşın sonuçlarından kaynaklanan birçok zorlukla karşı karşıya kalmışlardır. Savaş alanındaki savaş, kadınlar için evdeki savaş sona ermeden çok önce sona ermiştir. Karşılaştıkları zorluklar, kendilerinin de ülkelerine önemli katkılarda bulunduğunu ve 'insan' efsanesinin sadece bir efsane olduğunu anlamalarıyla doruğa ulaşmıştır. Sonuç olarak kadınların rollerinin toplum için ne anlama geldiğine dair fikir değişmiştir. Fedakarlıkları onlara sosyal ve politik tanınma kazandırdı. 1950'li yıllara gelindiğinde Alman politikacılar, kadınların önemli sorunlarını daha geniş Alman toplumunu etkileyecek sorunlara dönüştürmeye çalışmışlardır. Kadınların Almanya'daki yeniden yapılanma döneminde yaşadıkları deneyimler, aileye ve ailede kadın ve erkeğin rollerine ilişkin algılarının değişmesine neden olmuştur. Bu çalışmada ise temel amaç Siegfried Lenz'in Almanca Dersi eserinde 2. Dünya Savaşı'ndan sonra kadının toplumda yerini açıklamaktır.

Anahtar Sözcükler: Siegfried Lenz, Almanca Dersi, Kadın, 2. Dünya Savaşı

ABSTRACT

German women who survived World War II are often characterized by the familiar images of long queues of women digging the country out from under the rubble. But their contribution to the reconstruction of Germany goes far beyond just the physical rebuilding of the country. The sacrifices they were expected to make for the survival of their families and themselves were immense. They bore the responsibility of keeping what remained of their families together during the war, and they took on the task of ensuring their survival after the war. Germany was devastated in many ways, and as the country tried to rebuild itself and come to terms with the devastation caused by the war, its people were

forced to try to carry on with their lives. Women were at the forefront of this effort to restore a sense of normalcy in their families' lives. In doing so, they faced many challenges stemming from the aftermath of the war. The battlefront war ended for women long before the war at home did. The challenges they faced peaked with their realization that they, too, had made significant contributions to their country and that the myth of humanism was just that—a myth. As a result, the perception of what women's roles mean to society has changed. Their sacrifices earned them social and political recognition. By the 1950s, German politicians began to transform significant women's issues into concerns that would impact the broader German society. The experiences of women during the reconstruction period in Germany led to changes in perceptions of the family and the roles of men and women within it. The main aim of this study is to explain the position of women in society after World War II as depicted in Siegfried Lenz's "German Lesson".

Keywords: Siegfried Lenz, German Lesson, Women, World War II

1. Giriş

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunu simgeleyen altmışıncı yıldönümünün yaklaşmasına, Almanların Müttefik işgalini ve savaş sonrası ilk yılları nasıl deneyimlediğine dair algıların büyük ölçüde değişmesi eşlik etmektedir (Mazower, 2010: 530). Karl Jaspers'in 1946'daki ders grubu Die Schuldfrage tarafından ortaya atılan Alman suçluluğu sorununun yerini uzun zaman önce Alman acıları terimi almıştır: eski Üçüncü Reich'in Hamburg ve Dresden gibi büyük Alman şehirlerinin doğu eteklerinden sürülmesi ve bölgenin bombalanması anlamına gelen bir terimdir (Nolan, 2005: 8). İşgalci birliklerin mensupları tarafından kadınlara karşı gerçekleştirilen toplu tecavüzler, Almanya'nın geçmişine ilişkin son tartışmalara yön veriyor ve görgü tanıklarının anlattıkları geniş çapta yayınlanmakta, geniş çapta reklamı yapılmakta ve şu anda Alman kitapçıları doldurmaktadır.

Alman edebiyatı geçmişin incelenmesinde çok önemli bir rol oynamıştır; eserler hem popüler kültürde hem de tarih biliminde benimsenmekte ve tartışılmaktadır. Geçtiğimiz yirmi beş yıl içinde, özellikle dört metin, Almanların acılarına ilişkin susturulmuş söylemlere ışık tutan, Almanların mağdur ve fail olarak basitleştirilmiş anlayışlarına meydan okuyan ve sözde ev cephesindeki kadın deneyimlerine ilişkin cinsiyetçi algılara yol açan çağdaş tartışmaları ateşlemiştir: Günter Grass kısa romanı *Im Krebsgang*'da (2002) 30 Ocak 1945'te batan Wilhelm Gustloff gemisiyle Kızıl Ordu'dan kaçan yaklaşık 10.000 Alman mültecinin hikayesine ışık tutmaktadır. Mağdur-fail ikiliğine ilişkin farklı anlayış Bernhard Schlink'in *Der Vorleser* (1995) adlı eserine de bilgi vermektedir. Okuma yazma bilmeyen bir kadın toplama kampı hapisane gardiyanının hayatına odaklanarak Alman suçluluğu kavramını karmaşıktırmaktadır. Kadinkahraman, Üçüncü Reich döneminde Yahudi mahkumların hem kurtarıcısı hem de (isteksiz) yok edicisi olur. Okuma yazma bilmemesi nedeniyle Federal Cumhuriyet'in savaş sonrası siyaseti, kadını Nazizm döneminde insanlığa karşı işlenen zulümlerin kolay suçlusunu olarak kullanmaktadır (Uluç, 2010: 95).

Almanya'nın çektiği acılara ilişkin çağdaş tartışmalardaki en etkili çalışmalardan biri, Marta Hillers'in otobiyografisi *Eine Frau*'nun 2003'te Berlin'de yeniden yayımlanmasıdır. Hillers'in ilk kez 1954'te Amerika Birleşik Devletleri'nde ve beş yıl sonra Federal Cumhuriyet'te isimsiz olarak yayımlanan eseri, 2003 baskısında hızla Almanya'nın en çok satanlar listesinin

üst sıralarına sıçramıştır. Çalışmaları, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ve İkinci Dünya Savaşı'nın ilk aylarında, eski Üçüncü Reich'in doğu eteklerinde ve Berlin'in büyük bir bölgesinde yaşayan yaklaşık 1,2 milyon kadına karşı işlenen toplu tecavüzlere ilişkin sessizliği kırma çalışması olarak tanıtılmaktadır. Feminist tarihçi Elizabeth Heineman otobiyografinin başarısı konusunda çekingen davranmaktadır. Heineman'a göre (2005: 60) Hillers'in çalışması yalnızca Almanya'nın geçmişine ilişkin ana akım anlayışları "artık cinsiyet ön planda ve merkezde" tamamlamaktadır. Hillers'in hem tecavüze uğraması hem de "küçük çaplı bir propagandacı" olarak Nazi devletinden faydalanması şeklindeki "ikili tarihinin" bileşenleri, çağdaş tartışmalarda sunulduğu gibi aslında yan yana mevcut değildir (Binsky, 2003). Heineman'a göre Almanya Hillers'in açıklamasını Alman suçunu veya mağduriyetini içeren bir metin olarak sınıflandırma ihtiyacını yüzeysel olarak aşmış olsa bile, Alman tarihine ilişkin farklı bir anlayış hâlâ devam eden bir süreçtir. Nolan (2005: 14), Almanya'nın mağdur-fail ikileminin ötesinde geçmişi tartışmaya hazır olduğu konusunda Heineman'ın şüphelerini paylaşmaktadır. Nolan ayrıca, savaş sonrası Alman acılarına dair daha fazla içgörü ortaya çıkarmak için sorulan soruların aslında edebiyatın sunduğu hikâye çeşitliliğini gölgelediğini iddia etmiştir; bu sorular çoğunlukla tek boyutludur ve çağdaş tartışmalarda "maalesef yanlış yere yerleştirilmiştir" (Nolan, 2005: 15). Başka bir deyişle, metinlerle etkileşim kurma biçimimiz (diğer biçimlerin yanı sıra) özel anılarda ortaya çıkan çelişkili söylemleri belirsizleştirmekte ve özellikle 1945'ten sonraki kadın deneyimlerini gölgede bırakmaktadır (Krieter, 2014: 150).

2. Toplumsal Cinsiyet ve Feminizm

Toplumsal cinsiyet çalışmaları iki temel boyut üzerinden kendisine alan açmaktadır. Birincisi, toplumsal cinsiyet çalışmalarında, cinsiyetin doğuştan gelen bir kavram olmadığı toplum tarafından inşa edilen, sürekli pekiştirilen ve kurgulanan eşitsiz ve hiyerarşik roller olduğu vurgulanmaktadır. İkincisi, toplumsal cinsiyet çalışmaları erkek ve kadın ayrımını esas alan heteroseksüel ilişkinin dışladığı ve ana akım politikalarda "marjinal" olarak tanımlanan, heteroseksüel ilişki dışındaki cinsel yönelimleri ve bu yönelimlerin öznelini de içine alır.

Toplumsal cinsiyet ilişkileri, ataerkil rejim doğrultusunda inşa edilmektedir. Bu rejimde erkek belirleyici bir rol üstlenirken, kadın öteki konumundadır. Kadın ve erkek arasındaki iktidar ilişkisinin temelinde yatan, erkeğin odak olduğu soy ideolojisidir. İktidar, erkek fikriyle cisimleşmiş bir kuramdır ve iktidarın bir cinsiyeti var ise bunun toplum karşısında erkek bir karaktere sahiptir.

Kadın tarihinin yaratıcı zenginliği göz önüne alındığında, ikinci bir genel soru formüle edilebilmektedir: bu yeni çalışma odağı kendi içinde disiplini değiştirmiş midir? Bu gerçekten de öncülerden en azından bazılarının umudunu yansıtmaktadır. Bu şu şekilde açıklanabilir:

"Onları hikayesi sadece tarihi güncellemekle kalmayacak, aynı zamanda tarihi çalışmaları kendine özgü ve yenilikçi bir yol üzerinde başlatacağı: "sadece yeni bir kadın tarihi değil, aynı zamanda yeni bir tarih" üretecektir" (Krieter, 2014: 154).

Bu nedenle, akademiye daha fazla kadın sokarak mesleği yenileyecek ve aynı zamanda tüm projeyi yeniden düşünecekti. Yeni bir epistemoloji biçiminde "korkunç bir güzellik" doğacaktı. Tarihsel pratik "bir yeniden kavramsallaştırma" anlamına gelmiştir. İhtiyaç duyulan

şey, daha radikal bir feminist politika ve daha radikal bir feminist tarihle eşleştirmek için "daha radikal bir epistemoloji" olmuştur.

Günümüz feminizminin en dikkat çekici özellikleri, cinsiyet, sınıf, ırk, etnik orijinal ve diğer sosyal koşullar arasındaki çoklu etkileşim biçimlerinin daha derin bir anlayış düzeyine ulaşmayı önerdiği kucaklama kapasitesidir. Sosyal örgütlenme, kültür ve yerelleştirilmiş ideolojilerin biçimlerine eklenmiş hale gelir.

Bir kez daha, feminizmin yalnızca bir nedene değil, aynı zamanda çok sayıda toplumsal sorunlara ve ayrımcılığa odaklandığını belirten kesişimsellik fikrine rastlanmaktadır. Fikir şudur ki, renkli kadınlar birden fazla şekilde ayrımcılığa uğramakta ve cinsiyetçiliğin bir kombinasyonunu yaşamaktadırlar.

Günümüzde çeşitli sektörlerde çalışan bireylerin ortak amacı genellikle işinde en iyisi olmak ve bunun beraberinde yaptığı işin karşılığını alarak yaşam kalitesini en iyi düzeye çıkartmaktır. Bunun için de çalışan bireylerin hedefleri ve başarmak istedikleri amaçları vardır. Ama ne yazık ki hem dış etkenler hem de kişinin kendi kendine koyduğu engeller bu amaçlara ve hedeflere ulaşmakta kişileri engellemektedir. Genellikle kişinin kendine koyduğu engellerin başında başaramama korkusu veya güvensizlik gelir. Bu tür engeller görünmez engeller olarak belirtilir ve bireyin kendi kendine ortaya çıkarttığı cam tavan olarak adlandırılır.

Güncel sosyal yaşantı açısından toplumsal ve kültürel unsurların gelişmesi sebebiyle kadınlar birçok iş sektöründe çokça bulunmuş ve istihdam edilen bu alanlarda başarılar elde etmişlerdir. Ataerkil bir toplum olan toplumumuza bakılırsa geçmişte kadınların çalışma oranı bir hayli düşük olmasına karşın günümüzde bu durum böyle değildir (Kandiyoti, 2015: 68).

3. Sanatta Toplumsal Cinsiyet

Örneğin, kafa karıştırıcı bir konu, süreklilik / değişimin önemli kronolojileri ile ilgilidir. Tarihçiler geçmişe dar bir siyasi bakış açısını terk ettiğinde, birçoğu yeni bir zamansal çerçevenin inşa edilebileceğini sanmaktadır. Ne de olsa, İngiltere'deki cinsiyet kimlikleri için 1066, 1689 veya 1832 gibi tarihlerin gerçek önemi neydi? Ve aynı şüpheli soru, tüm ülkelerdeki toplumsal cinsiyet tarihi hakkında, kilit siyasi anlarına atıfta bulunarak sorulabilir. Bununla birlikte, alternatif bir kronoloji oluşturmanın kolay olduğu kanıtlanmamıştır (Heinz, 2005: 124).

Bazı tarihçiler değişikliği tamamen dışlayarak sorunu çözmektedirler. Kadın tarihi "hala ayakta olan tarih" olabilir. Bu açıdan bakıldığında, derin süreklilikler, değişen dış çerçeve ne olursa olsun, dünyanın çocuk taşıyıcılarının yapısal baskısının değişmeden kalmasını sağlamaktadır. Bu, kadın gücünün kaybedilen "Altın Çağı"nın hiç var olmadığı anlamına da gelmektedir.

Bu nedenle daha ayrıntılı bir kategorizasyon ve kronoloji gereklidir. Ancak, bu anlamda yükselen henüz bir belirti yoktur. Çok yeni sosyal ve kültürel tarihi ile ortak olarak, kadınların tarihi geçmiş zaman yorumunda daha uyumlu, daha güçlü bir hâl almıştır. İşin hane halkından ayrılması ve kadınların kamusal bir üretim alanından ağırbaşlı bir evcilliğin özel alanına sürülmesi gibi genel uzun vadeli eğilimler çağrıldığında, bu değişikliklerin ne zaman gerçekleştiği konusunda bir anlaşma olmamaktadır (Kandiyoti, 2015: 72). İngiltere'de,

tahminler on yedinci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar değişmektedir. Bu, özellikle çarpıcı bir durumdur, çünkü iddia edilen değişimin kesinlikle temel olduğu düşünülmektedir.

Bu arada, diğer tarihçiler ya kadınların özel alana yeni sürülmesinin gerçekleştiğine ya da olan her şeyin bu terimlerle en iyi şekilde tanımlanabileceğine itiraz etmektedirler. Bu, elbette, canlı tartışmaların konusu ve şüphesiz daha çok ihtiyaç duyulan araştırmalara yol açacaktır. Ancak cevap olarak sentez eksikliği, kadın tarihinin şimdiye kadar tarihin geri kalanında devrim yaratacak yeni bir zamansal çerçeve oluşturmadığı anlamına gelmektedir. Tarihsel erkekliğin sorunlu zaman çizelgesi denkleme eklendiğinde, işler daha da karmaşıklaşır. Kadınlar için değişen roller her zaman, sıklıkla, bazen veya hiç erkekler için eşlik eden değişikliklerle ilişkili miydi? Bu soruya henüz net cevap bulunamamıştır (Göğebakan, 2004: 201).

4. 1945 Sonrası Alman Edebiyatında Kadın

Eski Doğu Almanya'da Rus kurtarıcılarının tecavüzcü olarak temsil edilmesine izin vermeyen sert sansür ve Federal Cumhuriyet'te muhafazakâr aile yapılarını yeniden kurmanın bir yolu olarak tecavüze sessiz kalma, açlık ve tecavüzün bölünmesine yansımaktadır. Anna Seghers'in "Die Saboteure" adlı eserinde kadınlar, yiyecek tedarikçileri, destekçiler veya erkeklerin siyasi katılımının muhalifleri olarak güçlü aktörler haline gelmektedir. Gert Ledig'in Die Vergeltung'u, yirmi dakikalık bir hava saldırısı sırasında birçok karakterin hikayesine odaklanmaktadır. Anlattığı öyküler arasında bir Alman askerinin bir kadına tecavüz etmesinde Ledig, kurgusunda tecavüzcünün eski (Rus) savaş zamanı düşmanı olarak politik ağırlıklı tasvirinden uzak durmaktadır. Tecavüz ve açlığın birbirinden ayrılması, Anonyma'nın işlerinde kadınların sahip olduğu gücü sergilemeyen kadınların tasvir edilmesine yol açmaktadır. Seghers ve Ledig'in metinlerinden farklı olarak Grup 47 üyelerinin çalışmaları tecavüz ve açlık arasındaki bağlantıyı yeniden ele almakta ancak bu kez tipik kadın deneyimleri erkek kaygılarına dönüşmektedir. Kadınlar yeniden erkek arzularının nesnesi haline gelmektedir; iddia ettikleri herhangi bir failliğin yerini erkeklerin kullanılabilir bir geçmiş arayışı almakta ve bu da sonuçta kadın deneyimlerinin susturulmasına yol açmaktadır. Erkeklerin yemek tutkusu, kadınlar üzerindeki güçleriyle paralel olarak kadınların bedenlerini yemek gibi tüketme isteğiyle doruğa ulaşmaktadır (Weertje, 2000: 15).

On beş yıllık zaman diliminde edebiyatta tecavüz ve açlık söyleminin nasıl değiştiği görülebilmektedir. Tecavüz ve açlık, kadınların sessiz tecavüz kurbanları olduğu ve açlıktan acı çektiği yönündeki önyargılı kavramların ötesine geçen kadınların hikayelerini açığa çıkarmaktadır. Kadınların otobiyografik yazımda elde ettiği failliğin yerini açlık ve tecavüzün yarılması almaktadır. Bu bölünme, edebiyatta kadınların rollerinin azalmasına yol açmaktadır: Kadınlara ya ev hanımı ya da cinsel istismarın pasif taşıyıcısı konumu atanmaktadır. Başka bir deyişle, kadınların edebiyattaki deneyiminin susturulması, Federal Cumhuriyet'in ataerkil toplumların kurulmasına verdiği desteğin bir yansımasıdır; bu tür toplumlar en belirgin şekilde Grup 47'nin eserlerinde görülür. 1945 ile 1960 arasındaki edebiyatın yeniden okunması şunu göstermektedir: tecavüz ve açlık hakkındaki söylemin hem kadınların sesine hem de toplumdaki bireysel faillığe incelik katabileceği ve onları susturabileceği. Heinemann ve

Nolan'ın, tecavüz temsillerine yeni keşfedilen ilgi gibi edebiyatın belirli yönleriyle tek boyutlu ilişkilere ilişkin endişeleri meşrudur (Bassman, 1978: 30).

5. Almanca Dersi'nde Kadının Yeri

Lenz muhtemelen en çok Almanca Dersi (1968) adlı romanıyla tanınır; Siegfried'in Lenz'in Almanca Dersi adlı eserinin kapağı, yayınlandığı yılda Almanca Dersi olarak İngilizceye çevrilmiştir. Genç bir çocuğun ve resimleri 'yozlaşmış sanat' olarak kınanan ve ressam Emil Nolde ile pek çok özelliği paylaşan bir sanatçı olan Nansen ile olan dostluğunun hikayesi, anlatıcının 'Görev olarak Görev' başlıklı bir denemeyi ele almasıyla bir dizi yansıma olarak ortaya çıkmaktadır. Ceza olarak yazmak zorunda olduğu sevinç. Görünüştaki basitliği, 2000 yılında Goethe Ödülü'nü kabulünde belirttiği gibi, Hitler döneminin 'her türlü tekrarlanma tehlikesine karşı önleyici tedbirler almaya' çabalayan Lenz'in çalışmasının başka yerlerinde araştırılan çok çeşitli ahlaki ve etik meseleleri kapsamaktadır.

2007'de yayınlanan materyaller, Lenz'in diğer Alman yazarlarla birlikte 20 Nisan 1944'te Nasyonal Sosyalist Parti'ye katılmış olabileceğini öne sürmüş, ancak daha sonra farkında olmadan kolektif bir 'katılımın' parçası olarak kaydolduğunu iddia etmiştir. Bunun gerçeği ne olursa olsun, onun yazıları, geçmişini kabul etme ve onun karanlık tarafını inkâr etmeden tarihi ve kültürel mirasını koruma sorumluluğu temasını defalarca ele almaktadır. Bu, onun en dikkate değer eserlerinden bir diğeri olan Heimatmuseum (1978) adlı romanında çarpıcı bir şekilde ifade edilir; burada bir müze küratörünün görevleri ve ahlaki ikilemleri bütün bir ulusunkilerle aynıdır.

Çağdaş Alman edebiyatının önde gelen yazarları arasında yer alan Lenz, kurgularında insani kaygıları dile getirmesiyle tanınır. Eserleri belirgin bir Alman kimliğini korusa da temaları evrenseldir ve güncel meseleleri ve sorunları sunar. Bu sorunlardan biri de kadının toplumdaki yeri hakkındaki tartışmalardır.

Sanatsal bir mutlak arayışındaki yabancılaşma teması, sanat romanlarında yinelenen bir kinayedir. Lenz'in 1968 tarihli Almanca Dersi romanının ana anlatısı da bunlardan biridir. İkinci Dünya Savaşı sırasında ve hemen sonrasında geçen Almanca Dersi, modernist ressam Max Ludwig Nansen'in, Naziler onun çalışmalarını 'yozlaşmış' olarak kınayıp resim yapmasını yasakladıktan sonra sanat yapmaya devam etme yönündeki inatçı kararlılığı etrafında dönmektedir. Nansen, gerçekliğin yüzeyinin altına incek bir vizyon geliştirme riskini almaktan başka seçeneği olmadığını düşünmektedir.

Kelimelerle bir manzara resmetme konusundaki aynı yetenek, 1968'de yayınlanan Almanca Dersi'nde de açıkça görülmektedir; manzara tanımını o kadar canlıdır ki, polis memuru Jens Jepsen sürekli Kuzey Denizi rüzgarına karşı bisikletini pedal çevirmeye çalışırken okuyucu rüzgârı hissedebilmektedir. Kız kardeşinin arkadaşını martıların "saldırısına" karşı korumaya çalışan küçük Siggi'nin kafa karışıklığını hissedebilmektedir (Weertje, 2000: 17).

Siegfried Lenz, büyük beğeni toplayan Almanca Dersi de dahil olmak üzere on roman, dokuz kısa öykü koleksiyonu, yedi oyun ve dört makale koleksiyonu yazmıştır.

Her halükârda, Siegfried Lenz'in genç bir adam olarak deneyimlediği dünya -Nazi Rejimi, İkinci Dünya Savaşı ve topyekûn ekonomik çöküş- en iyi ihtimalle belirsiz bir dünyadır; bireyin sadece statüsünden emin olmadığı, aynı zamanda sık sık felakete mahkum olduğu bir dünyadır. Bu açmazı kavrama çabası zorunlu olarak gerçekliği bulduğu şekliyle gözlemlemeye ve ona katılmaya yol açar, çünkü bir gerçekçilik yazarının içinde yaşadığı dünyayı anlaması gerekir. Almanca Dersi eserinde ise aşağıdaki içerikler kadınların yerinin vurgulanmasında yardımcı olmaktadır:

Yater'le ilişkisi başlangıçta sevgi dolu olarak nitelendirilse de olaylar ilerledikçe giderek kötüleşir. Anneyle olan ilişki olay örgüsünün başından itibaren bozulur. Gudrun Jepsen'e yönelik bu antipati, mecazi anlamda, doğası gereği anneye benzeyen tüm kadınlara yöneliktir ve berbat bir reddedilmeye varır. “Yaşlı” olarak tanımladığı ve “çarpık bacaklı, yalnız yaratık” olarak adlandırdığı soğuk kalpli Bayan Holmsen ile ilgili olarak Siggı hâlâ şunları hatırlamaktadır: “[Ben] bu kadına sahiptim [...] ona sahiptim [...] ve nefret ona olan ilgimi artırdı.” Çocuğun gelişim aşamasında Siggı çoğu zaman kendi haline bırakılır. Siggı yalnız kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu erken dönem dışlayıcılık, Siggı'nin Daha sonra ortaya çıkacağı gibi, Nansen'in münzevi varoluşuna oldukça benzeyen bir yalnızlıktır. Ebeveyn sevgisi bu gelişimi hızlandırır. Bu da eserdeki ebeveyne, özellikle de kadına olan atıflardan biridir (Lenz, 2012: 14).

Yater, annesiyle yaptığı konuşmalarda Klaas'ı korur. Klaas'ı korumak, hatta onu yetkililerden saklamak gibi bir fikri vardır. Ancak Jepsen yarasını pratikte uygulamaya karar verememektedir. Zaten bedensel ceza sahnesinde de açıkça görüldüğü gibi, burada da karısına karşı kendini savunamaz. Yine Gudrun Jepsen ona o kadar hakimdir ki, Gudrun Jepsen ona başarılı bir şekilde 'aşılmayı' başarmıştır. Yater Jepsen, kendi fikrini temsil edemediğini ve kendi eylemlerini belirleyemediğini bir kez daha kanıtlamıştır. Jepsen her zamanki gibi istifa etmektedir ve çaresizce- ama hiçbir şekilde rahatlamış değildir. Yater Jepsen kahvaltıda yemek yiyememektedir. Oğlunun düşünceleri, yaptıklarının sonuçlarının göz ardı edilmesi onu yıpratmaktadır. Jepsen ise defalarca Klaas'ın karısı Gudrun'a daha olumlu bakmasını sağlamaya çalışır (Lenz, 2012: 42).

Evliliğinde, Jepsen'in karısı üzerinde kendini pek gösterememesi dikkat çekicidir: örneğin, müstakbel damadı Addi'nin ona akordeonda en sevdiği şarkıyı çalmasını istemektedir. Ancak karısının iktidardaki despot tutumunun buna izin vermemesi nedeniyle bu isteğini bastırır. Kendi başına ayakta duramaması, niyet ve eğilimlerinin karısının fikirleriyle çeliştiği durumlarda her zaman ortaya çıkar (Lenz, 2012: 44). Gudrun Jepsen'in kocası üzerindeki etkisi her yerde mevcuttur: Siggı, fırtına sırasında ebeveynlerinin evde olma emrini ihlal edip bunun yerine mesaj bırakmadan Nansen'in evine gittiğinde, babası tarafından fiziksel olarak cezalandırılır. Ancak Jepsen'in oğluna vurmadan nefret ettiği açıktır. Görünüşe göre bedensel cezayı, öncelikle mesafeli ve otoriter anneden gelen baskı nedeniyle uygulamaktadır. Siggı'nin yatağının altından sopayı çıkarır çıkarmaz bunu "büyük bir titizlikle" yapmaktadır, Yater Jepsen sorgulayıcı bakışlarla sürekli annesine güven vermektedir. Siggı, babasının onaylamayarak, hatta şaşkınlıkla sopasını indirdiğini ve karısının bakışlarına baktığını bizzat bildirmektedir. Sonunda kendini sopayı kullanmaya ikna eder - her ne kadar kayıtsızca ve belli bir yorulmak

bilmezlikle ve hatta en sonunda mekanik bir şekilde de olsa da. Bu kesit, Jepsen'in yalnızca yüzeysel olarak görüldüğünü ve yalnızca görünüşte kendinden emin görüldüğünü açıkça anlatmaktadır.

6. Sonuç

Sanatta feminizmde tematik ve kronolojik belirsizliğin hiçbir şekilde cinsiyet tarihine özgü olmadığı belirtilmelidir. Özellikle kadın tarihini toplumsal cinsiyet tarihine dönüştürmeye yardımcı olan bu yaklaşım önem arz etmektedir. Bu arayış, toplumsal rollerin tarihsel olarak nasıl yaratıldığına ve sürdürüldüğünün bir incelemesi haline gelmiştir. Bu sadece feminist bir gündem değildir. Bu nedenle, erkeklik hakkındaki söylem, kadınlık hakkındaki söylem kadar önemlidir.

Romandaki karakterlerin aile içinde cinsiyet rolleri, eşitlik ya da işgücü piyasasındaki küçümseme ve ekonomik kırılma konularında karşılaştıkları sorunlar, bizi eğitimin önemi tartışmasına getirmektedir. Kişi eğitilmiş olabilir ve sonunda çalışmamaya karar verebilir ya da kocası tarafından çalışma yasağı getirilebilir, ancak bir kadın eğitimsiz olduğunda işgücü piyasasında önünü açmak ve güç ilişkilerinde dengeyi sağlamak onun için zordur. Eğitim, çağdaş toplumda kadınların üretime katkısını güvence altına almak için temel gereksinimlerden biridir. Eğitim, bireye belirli türden bilgiler verdiği için, çalışma olanaklarını ve koşullarını belirler. Herhangi bir toplumdaki eğitim sistemi, o toplumdaki ekonomik sistemin taleplerini karşılamak üzere tasarlanmıştır.

Siegfried Lenz'in romanı Almanca Dersi 1968'de yayımlandı ve on dokuz yaşındaki kahraman Sigg'i'nin babasının üstün otoritesine karşı körü körüne bağlılığını ve itaatini eleştirmiştir. 1968'de bu durum, artık ebeveyn olan neslin geçmişteki zulümlere ilişkin kişisel ve toplumsal sorumluluğunu gizlemesi ve bastırmasıyla ilgili nesiller arası bir çatışmayı beslemiştir. Zaten 1971'de iki bölümlük bir televizyon dizisi için çekilmiş ve 2019'da sinema filmi olarak yeniden gösterime girmiş, belki de geçmişe dair yenilenmiş bir yansımanın sinyalini vermiştir.

Lenz'e göre varoluş, fiziksel olarak düşman ve halkının ahlaki açıdan kararsız olarak sunulduğu bir dünyada bir karar verme, sınır durum durumları, pasif varlıktan aktif varlığa geçiş meselesidir.

KAYNAKÇA

- Bassman, W. (1978). Siegfried Lenz: sein Werk als Beispiel für Weg u. Standort die Literatur in der Bundesrepublik Deutschland, Bonn: Bouvie.
- Göğebakan, T. (2004). Tarihsel Roman Üzerine, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Heineman, E. (2005). Gender, Sexuality and Coming to Terms with the Nazi Past. Central European History 38.1: 41-74.
- Heinz, L. (2005). Arnoid, Von Unvollendeten: Literarische Porträts, Wallenstein Verlag, Göttingen.
- Kandiyoti, D. (2015). Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar, Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler. İstanbul: Metis.

- Krieter, U. (2014). Ja, so war das damals... Die St. Bonifatius-Gemeinde in HamburgWilhelmsburg zu Zeiten des Pfarrers Krieter, 35 Zeugen Berichten aus den Jahren 1934 bis 1963, Disserta Verlag, Hamburg.
- Lenz, S. (2012). Almanca Dersi. çev., (Ayşe Sarısayın), Everest Yayınları, 1. Basım, İstanbul. Mazower, M. (2010). Hitler İmparatorluğu. çev., (Yavuz Alogan), Alfa Basım Yayın, İstanbul.
- Nolan, M. (2005). Germans as Victims During the Second World War: Air Wars, Memory Wars, Central European History 38.1: 7-40.
- Uluç, N. (2010). Der gesellschaftliche Aspekt von Lenz in seinen Kurzgeschichten. XI. "Türkischer Internationaler Germanistik Kongress. Tagungsbeiträge". İzmir. (S.95).
- Weertje, W. (2000). Die Suche nach Lösungen, die es nicht gibt: gesellschaftlicher Diskurs und literarischer Text in Deutschland zwischen 1945 und 1970, Verlag Königshausen&Neumann GmbH, Würzburg.

EXPANDED SUMMARY

In Siegfried Lenz's novel *The German Lesson*, which was published in 1968 and consists of twenty chapters, the experiences of the main character Siggi Jepsen and his family and Germany during the war years are told, with transitions between the past and the present.

The extent to which a father can influence his children's lives, the child's changing psychological state because of his father, and the trauma he experiences are effectively discussed.

In this work by Siegfried Lenz, just like in his other works, the events are revealed in all their reality. The main character, in the role of the narrator, blames his father for ruining his life and causing the psychological deterioration of himself and his other siblings at a very young age.

The discussion of gender can begin by recalling a fundamental conceptual distinction. Gender is used to express gender-based social constructions. Gender is a concept related to the biological determination of reproduction that makes possible the continuity of man as a species. "Masculinity", "femininity" or other orientations are considered in the context of gender politics, while "masculine" or "feminine" are seen as subheadings of the biological theme.

Despite some initial skepticism and skepticism, the history of gender has proven to be an integral part of retrospective studies. This has brought new perspectives to the present day, discovered new data, opened up valuable new areas of research, generated new debates, and simultaneously established itself as a fundamental component of all forms of holistic analysis. Moreover, in doing so, women's history has creatively transformed itself into gender history. This incident did not happen without controversy. However, it confirms that the subject has its own internal dynamic and shares broader changes within the discipline.

However, this exponential increase in the mediation of everything affects offline life and influences the view of culture and society on many levels, such as politics, religion, ethnicity, etc. The media has been one of the main actors since its first appearance. The internet and media are at the heart of our lives. One might challenge this idea and say that they are also the heart of the social world.

The family is one of the most important institutions, as it refers to changes in the social structure. In addition, the first area where people socialize is the family. The family is also an indication that power relations between men and women dominate the roost. Thanks to this power relationship, changes can be observed in family and social life.

Literature sheds light on social changes. In this study, German Lesson, one of the novels of women writers that reveal women's problems in their own periods, was evaluated.

Women struggled to take part not only in their own private spheres, but in all spheres with men. They crossed boundaries in both the private and public spheres. They wanted to set the boundaries themselves.

Since women are fertile and raise children, male-dominated society is always interested in women. Men decide how women live, how women dress, what roles women can have. Political power proceeds from this point. When women realize that their femininity does not prevent them from taking part in the social, political and economic spheres, they struggle to change society's view of women.

The woman, who copes with the problems in both family and social life, gains strength in society. Although women have problems, they overcome difficulties as they learn their history of struggle. As a result, women are able to overcome gender differences and inequality through their strong identities and awareness.